

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

HVEM FÅR POSTEN?

ANALYSE AF KOMMUNERS
INFORMATION TIL
FORÆLDRE

© 2015 Institut for Menneskerettigheder
Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Wilders Plads 8K
1403 København K
Telefon 3269 8888
www.menneskeret.dk

Institut for Menneskerettigheders publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt. Vi bruger fx store typer, korte linjer, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster. Vi arbejder på at få flere tilgængelige pdf'er og letlæste resumeer. Læs mere om tilgængelighed på www.menneskeret.dk

INDHOLD

1	INDLEDNING	5
1.1	Seneste udvikling	6
2	METODE OG AFGRÆNSNING	8
2.1	Afgrænsning	9
3	INFORMATION FRA KOMMUNEN TIL FORÆLDRE OM DERES BØRN	10
3.1	Gallup-undersøgelse	10
3.2	Undersøgelse af kommunernes praksis	20
3.3	Ligebehandlingsnævnets afgørelser	24
4	KONKLUSION	31
4.1	Anbefalinger	34

RESUMÉ

Institut for Menneskerettigheder har udarbejdet denne analyse for at kaste lys over det offentliges kommunikation til forældre med fælles forældremyndighed. Analysen består af en repræsentativ Gallup-undersøgelse blandt danske forældre, en rundspørge blandt landets 98 kommuner og en gennemgang af afgørelser fra Ligebehandlingsnævnet, der er et uafhængigt nævn, der træffer afgørelse i sager om forskelsbehandling. Analysen viser, at det i langt de fleste tilfælde er mødrene som får post fra kommunen, når det handler om børn i familien. Det kan være tilbud om institutionsplads, information om sundhedspleje og besked om tandlægeaftaler som oftest ender i morens e-Boks. At det i langt de fleste tilfælde er moren som får information vedrørende familiens børn, står i skarp kontrast til forældrenes eget ønske. 85 procent af forældrene er enige eller overvejende enige i, at al information vedrørende deres børn bør sendes til begge forældre.

Kommunernes besvarelser tegner et broget billede af, hvordan kommunikationen til forældrene håndteres. Kommunerne har hver især deres måde at håndtere kommunikationen på, og flere efterlyser mere information og bedre løsninger. Blandt andet står begrænsninger i de digitale løsninger og manglende information om forældremyndighed i vejen for, at kommunerne kan kommunikere lige til begge forældre. For eksempel kan nogle it-systemer kun knytte én person til hvert barn. Tidligere kunne kommunerne sende breve i barnets navn til barnets hjemmeadresse, og på den måde var det op til familien at beslutte, hvem der tog sig af henvendelsen fra det offentlige. Men børn under 15 år kan ikke have deres egen e-Boks, og e-posten skal derfor nu sendes direkte til den ene eller begge forældre.

I en sag fra Københavns Kommune slog Ligebehandlingsnævnet sidste år fast, at det er ulovlig forskelsbehandling, når kommunen i forbindelse med indskrivning i skole fast sendte orienteringsbrevet og indskrivningsbrevet til barnets mor, selvom forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed. Københavns Kommune har siden ændret praksis og sender nu breve om blandt andet skoleindskrivning til begge forældre, men sådan er situationen ikke i alle kommuner. For selvom alle landets kommuner er blevet orienteret om afgørelsen fra Københavns Kommune, afslører syv af de 65 kommuner, der har besvaret instituttets rundspørge, at de stadig nøjes med at sende orienteringsbreve om skoleindskrivning til moren.

KAPITEL 1

1 INDLEDNING

Når det offentlige sender information til forældre, er det i en række situationer kun moren, som modtager informationen. Hvis det offentlige kun henvender sig til kvinder, når det handler om børn, sender det et utidssvarende signal om, at kvinder og mænd har forskellige opgaver og roller i samfundet.

Informationen fra det offentlige matcher med andre ord ikke dagligdagen hos mange familier, hvor forældrerollen er et fælles anliggende og ansvar.

Samtidig kan det være uhensigtsmæssigt kun at adressere én forælder i en tid, hvor mange par går fra hinanden. Tal fra Danmarks Statistik viser, at der i 2014 var 19.435 ægtepar, som blev skilt. Det er det højeste antal skilsmisser, der nogensinde har været i Danmark på et år, og det er 23 procent flere end det gennemsnitlige antal skilsmisser de seneste ti år.¹ Knap halvdelen af skilsmisserne sker i ægteskaber, der har været mindre end ti år. Det vil typisk også være i denne periode, at ægteparret har fået børn. At flere og flere forældre flytter fra hinanden, er således et vigtigt aspekt at medtænke, hvis man ønsker at sikre en ligeværdig kommunikation til begge forældre. En rapport om skilsmissebørns samvær viser eksempelvis, at hvert femte skilsmisseforældrepar – efter bopælsforældrerens oplysninger – slet ikke kommunikerer med hinanden².

Fra et ligestillingsperspektiv bør en offentlig myndigheds praksis i forbindelse med udsendelse af information om børn til forældre understøtte, at barnet har to ligeværdige forældre og ikke stride mod reglerne om ligebehandling af kvinder og mænd. Hvordan familien så vælger at indrette sig, må være op til den enkelte familie.

Ligebehandlingsnævnet har afgjort flere sager, hvor der er blevet klaget over, at begge forældre ikke har modtaget information om deres fælles børn fra kommunen. Senest afgjorde nævnet i 2014, at Københavns Kommunes praksis i forbindelse med indskrivning af børn i skole udgjorde ulovlig forskelsbehandling på grund af køn, idet kommunen i forbindelse med indskrivning kun adresserede orienteringsbrevet og indskrivningsbrevet til barnets mor, selvom forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed.

I 2012 foretog Institut for Menneskerettigheder en screening for Ligestillingsministeriet for at identificere, om der var områder, hvor fædre ikke var ligestillet med mødre. Screeningen problematiserede forhold vedrørende fædres begrænsede adgang til sorgorlov i tilfælde af et dødfødt eller sygt spædbarn, fædres oplevelse af manglende relevante tilbud hos svangre- og sundhedsplejen og det offentliges ulige kommunikation til forældre.³

1.1 SENESTE UDVIKLING

Overgangen til digital selvbetjening og digital post aktualiserer udfordringerne med lige adgang til information for begge forældre. I og med kommunerne siden 1. november 2014 har brugt digital postforsendelse via e-Boks, er muligheden for at sende breve i barnets navn ikke længere til stede. Børn under 15 år har nemlig ikke en e-Boks.

Sager om manglende information til begge forældre har ikke alene været i medierne og i Ligebehandlingsnævnets søgelys. Også fra politisk side har der været ønske om at ændre på systemerne.

Den 26. december 2014 udtalte ligestillingsminister Manu Sareen følgende i et svar til Folketingets Ligestillingsudvalg:

” Jeg mener som udgangspunkt, at det er vigtigt, at begge forældremyndighedsindehavere har lige adgang til at udøve deres forælderolle, uanset om det er mor eller far, det handler om. (...)

Jeg mener derfor, at de kommuner og øvrige offentlige myndigheder, der ikke allerede i dag kommunikerer til begge forældremyndighedsindehavere, bør sørge for, at dette kan ske fremover.

Ministeriet modtager løbende henvendelser fra forældre, som oplever, at de ikke har adgang til eller ikke modtager, de oplysninger om deres børn, som de mener, de har ret til.⁴

Efter afgørelsen i Ligebehandlingsnævnet om Københavns Kommune udsendte Kommunernes Landsforening (KL) i december 2014 et brev til samtlige kommuner, hvor de gjorde opmærksom på Ligebehandlingsnævnets afgørelse. I brevet bliver der gjort opmærksom på, "(...) at kommunerne kan tage højde herfor i forbindelse med den kommende skoleindskrivning".⁵

I den nyligt offentliggjorte *Redegørelse/ Perspektiv- og handlingsplan 2015* fra Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold fremgår det, at ministeriet i 2015 vil indgå i et samarbejde med blandt andre KL for at se på de eksisterende udfordringer vedrørende kommunernes praksis i forhold til at kommunikere med både fædre og mødre.⁶

Københavns Kommune har efter Ligebehandlingsnævnets afgørelse fra 2014 ændret praksis, så indskrivnings- og orienteringsbrevet nu adresseres til begge forældre.

Københavns Kommune har tidligere været i dialog med Digitaliseringsstyrelsen, KL, Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold, CPR-kontoret og Statsforvaltningen omkring problemstillingen. Parterne kunne dog på daværende tidspunkt ikke se muligheden for et fælles offentligt samarbejde på området⁷.

2 METODE OG AFGRÆNSNING

Institut for Menneskerettigheder arbejder for at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder i Danmark. Dette gør vi blandt andet ved at belyse og sætte fokus på det offentliges såkaldte 'mainstreamingsforpligtelse'. Denne forpligtelse betyder, at offentlige myndigheder skal fremme ligestilling og indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning.

Gallup-undersøgelse

For at få et indblik i danske forældres erfaringer med og holdninger til information vedrørende deres børn har TNS Gallup foretaget en kvantitativ undersøgelse for Institut for Menneskerettigheder. Gallup-undersøgelsen bygger på et repræsentativt udvalg af danske forældre med hjemmeboende børn under 15 år, og den er gennemført i perioden 19. december 2014 til 8. januar 2015. Undersøgelsen baserer sig på svar fra 1.071 personer. De adspurgte forældre er såvel samboende som ikke-samboende.

Der spørges i undersøgelsen ind til, hvorvidt den enkelte forælder personligt har modtaget information vedrørende deres børn i forhold til vuggestue, børnehave, sundhedspleje, tandpleje med flere og deres holdninger til, hvem man ønsker skal modtage informationen.

Spørgeskema til danske kommuner

Institut for Menneskerettigheder har i marts og april 2015 rettet skriftlig henvendelse til samtlige af landets 98 kommuner og bedt dem besvare en række spørgsmål vedrørende områderne: Dagtilbud, skole, sundhedspleje og tandpleje. Ud af de 98 henvendelser har instituttet modtaget skriftlige besvarelser fra 65 kommuner, hvilket svarer til 2/3 af kommunerne.

Afgørelser fra Ligebehandlingsnævnet

Ud over de to undersøgelser, gennemgår vi konkrete sager, som Ligebehandlingsnævnet har truffet afgørelser i, hvor forældre har klaget over kommunens kommunikation og administrationssystemer relateret til børneområdet.

2.1 AFGRÆNSNING

Analysen har fokus på kommuners håndtering af kommunikation til forældre med fælles forældremyndighed. Den beskriver en praksis, som behandler den ene forælder, typisk moren, anderledes end den anden. Fokus er forældre med fælles forældremyndighed uanset, om de er samboende eller ej.

Analysen berører både de udfordringer, der gør sig gældende for samboende forældre, og de særlige problemstillinger, der kan være i forbindelse med udsendelse af information fra kommuner, når forældre flytter fra hinanden. Analysen beskriver kommunernes praksis på området og de udfordringer, som de oplever, står i vejen for at kunne sikre en kønsneutral informationspraksis.

De særlige udfordringer, der er knyttet til forældre uden forældremyndighed og deres adgang til oplysninger om deres børns forhold og særligt konfliktfyldte forhold ved skilsmisse, bliver ikke belyst. Analysen tager afsæt i et ligestillingsperspektiv og ser på den ulovlige forskelsbehandling på grund af køn, der kan finde sted, som konsekvens af kommunernes informationspraksis.

3 INFORMATION FRA KOMMUNEN TIL FORÆLDRE OM DERES BØRN

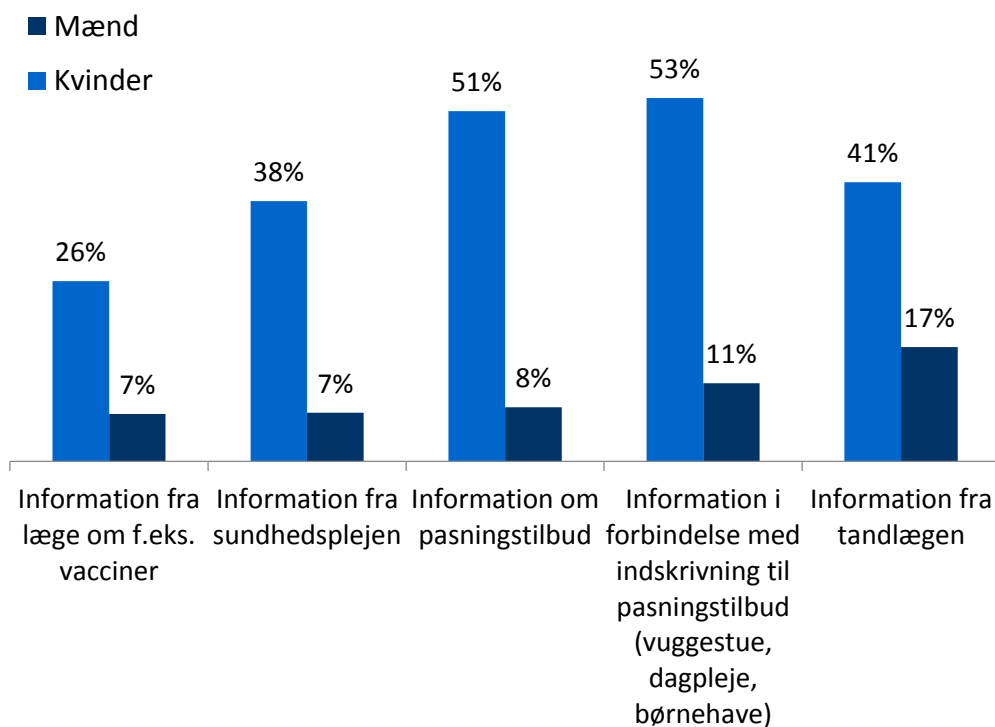
3.1 GALLUP-UNDERSØGELSE

DET ER MEST MØDRE, SOM FÅR INFORMATION OM BØRNENE

Gallups undersøgelse, hvor et repræsentativt udsnit af danske forældre med børn under 15 år er blevet spurgt, viser tydeligt, at der er meget store kønsforskelle, når det handler om, hvem der modtager information fra det offentlige. Det er i højere grad mødre end fædre, som får informationer fra det offentlige, ligesom det er mødre, der oplever, at det er dem, der har hovedansvaret for kommunikationen med det offentlige, når det handler om deres børn.

Ser vi nærmere på, hvem der modtager information fra det offentlige, når det handler om børn, viser svarene, at mødre i større omfang end fædre modtager information om pasningstilbud, sundhedspleje og tandlæge (se figur næste side).

” Hvilke af nedenstående informationer vedrørende dine børn var/er stilet personligt til dig?

Sundhed

Når det handler om information vedrørende børnenes sundhed, er der markante kønsforskelle i besvarelserne. I forhold til information fra sundhedsplejersken svarer 38 procent af mødrene, at de har modtaget information, hvorimod kun 7 procent af mændene har oplevet at få denne information.

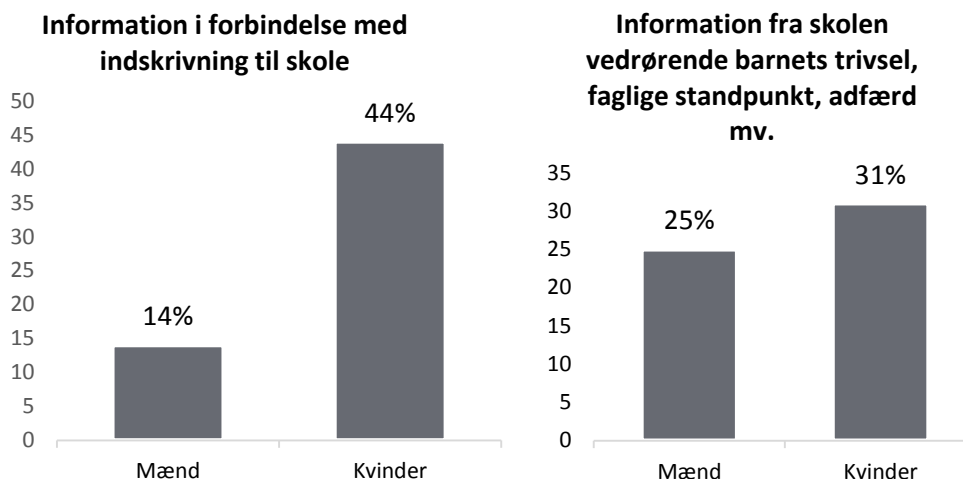
Samme tendens gælder information fra læge og tandlæge, hvor tallet er 26 procent for kvinder og 7 procent for mænd i forhold til information fra lægen, mens 41 procent af kvinderne og 17 procent af mændene har modtaget information fra tandlægen.

Pasningstilbud

Ser man på information om indskrivning til vuggestue, dagpleje eller børnehave samt generel information om pasningstilbud, er kønsforskellen også markant. 53 procent af kvinderne og 11 procent af mændene har modtaget information i forbindelse med indskrivning til vuggestue, dagpleje eller børnehave, og en tilsvarende tendens gælder generel information om pasningstilbud.

Skole

” Hvilke af nedenstående informationer vedrørende dine børn var/er stilet personligt til dig?

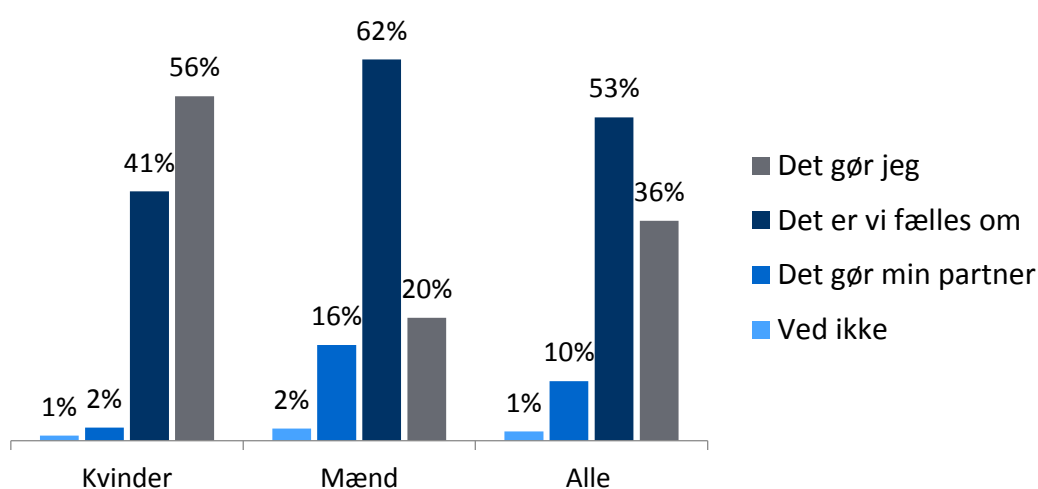

Hvad angår information i forbindelse med barnets skolegang, så kan der spores en forskel på, om det gælder indskrivning til skole eller information om trivsel, standpunkt, adfærd mv. Når det gælder indskrivning til skole, svarer 44 procent af kvinderne, at de har modtaget informationen, hvor det for mændenes vedkommende blot er 14 procent. Ser man derimod på de løbende informationer om barnets trivsel, faglige standpunkt med videre er kønsforskellen relativt lille. En fjerdedel af fædrene svarer, at de løbende har fået information om trivsel, standpunkt, adfærd mv., mens tæt på en tredjedel af mødrene melder bekræftende tilbage på dette spørgsmål.

KVINDERNE HAR ANSVARET FOR KOMMUNIKATIONEN MED DET OFFENTLIGE

” *Fordelingen af de praktiske opgaver i husstanden kan variere fra familie til familie. Hvem har påtaget sig hovedansvaret for dette i jeres familie:*

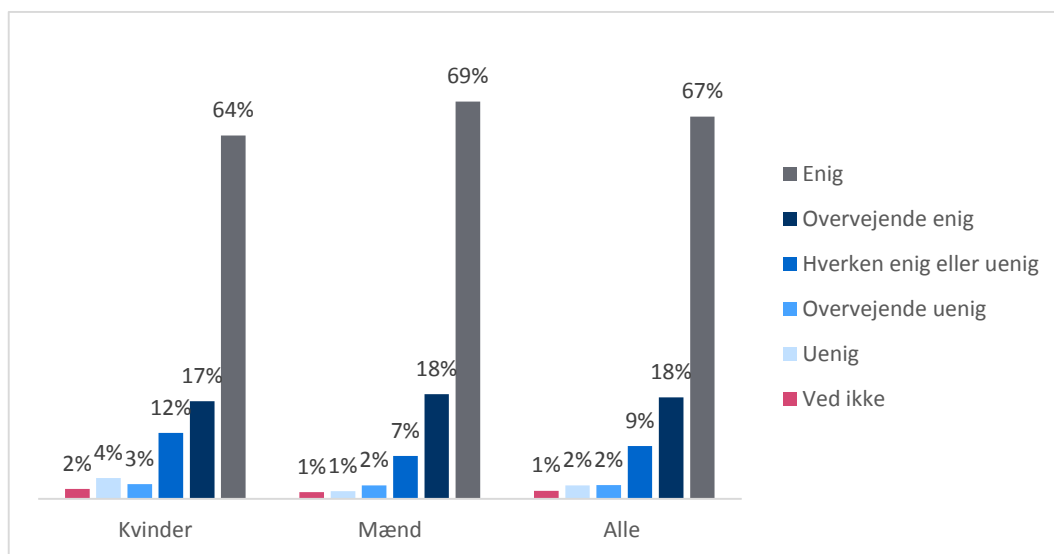
Tager sig af kommunikationen med de offentlige myndigheder.

Når det handler om fordeling af de praktiske opgaver i familien, og vi ser på hovedansvaret for kommunikationen med det offentlige, svarer omkring halvdelen (53 procent), at det er en fælles opgave. Men ser man besvarelserne fordelt på køn, oplever væsentligt flere kvinder (56 procent) end mænd (20 procent), at de primært står for kommunikationen.

ET FLERTAL FORETRÆKKER, AT INFORMATION FRA DET OFFENTLIGE SENDES TIL BEGGE FORÆLDRE

” Hvor enig eller uenig er du i nedenstående udsagn.
Al information fra det offentlige vedrørende dit barn burde blive sendt til begge forældre.

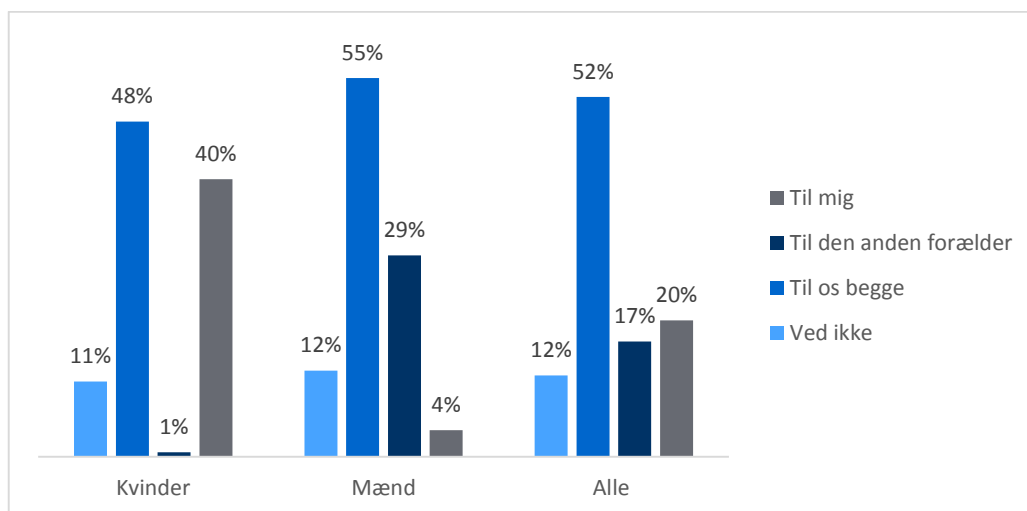
Et flertal af både kvinder og mænd foretrækker, at information fra det offentlige sendes til begge forældre. Således svarer 85 procent af de adspurgte i Gallups undersøgelse, at de er enige eller overvejende enige i, at al information fra det offentlige vedrørende deres barn burde blive sendt til begge forældre.

I Gallup-undersøgelsen er der også blevet spurgt til specifikke områder, hvor de adspurgte er blevet bedt om at svare på, hvem, de foretrækker, der modtager informationen fra det offentlige. Spørgsmålene er blevet stillet i forhold til information på en række områder: pasningstilbud, indskrivning til pasningstilbud (vuggestue, dagpleje og børnehave), information fra læge, tandlæge, indskrivning til skole, information om barnets trivsel i skole herunder faglige standpunkt og adfærd, information fra SKAT eller andre offentlige myndigheder.

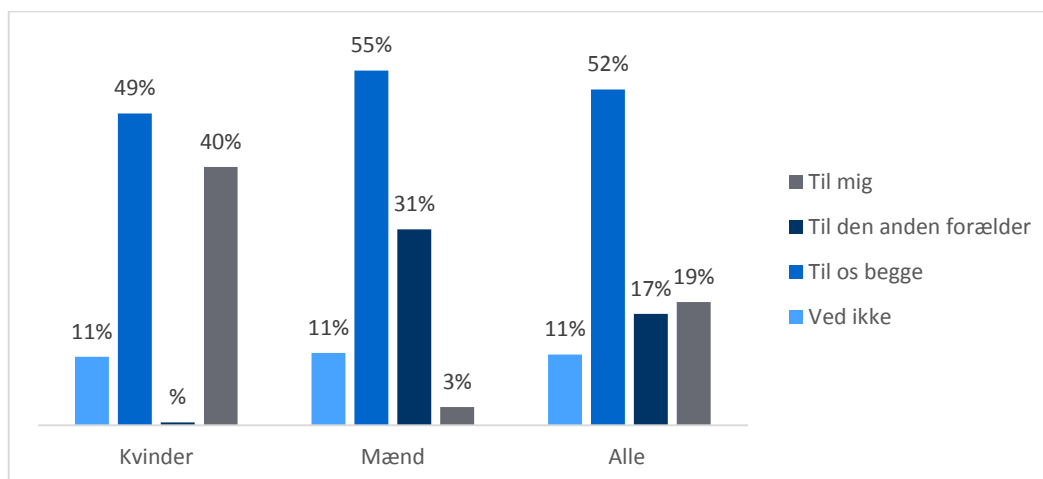
INFORMATION OM BARNETS SUNDHED

” For hver af nedenstående informationer vedrørende dine børn bedes du svare på, om du foretrækker, at denne type information sendes til dig eller til den anden forælder:

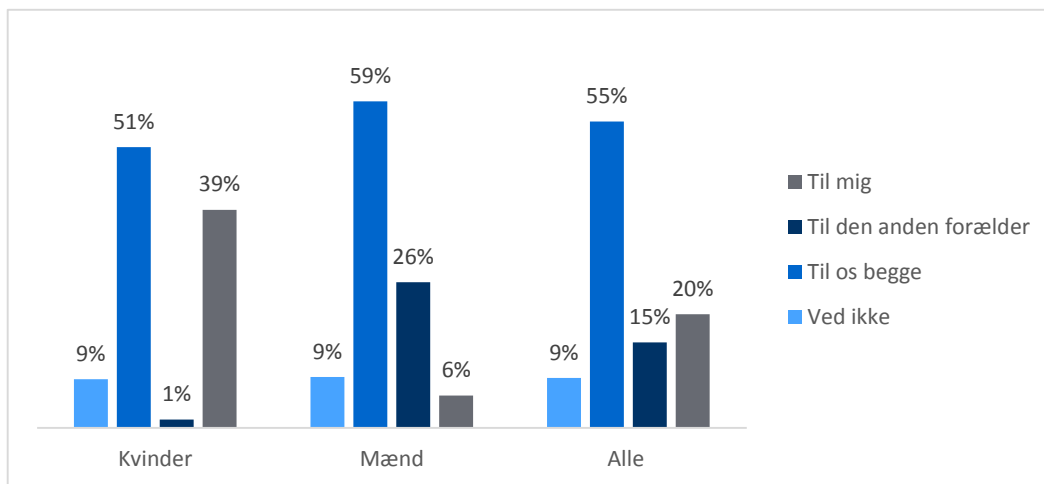
Information fra læge om fx vacciner

Information fra sundhedsplejen

Information fra tandlægen

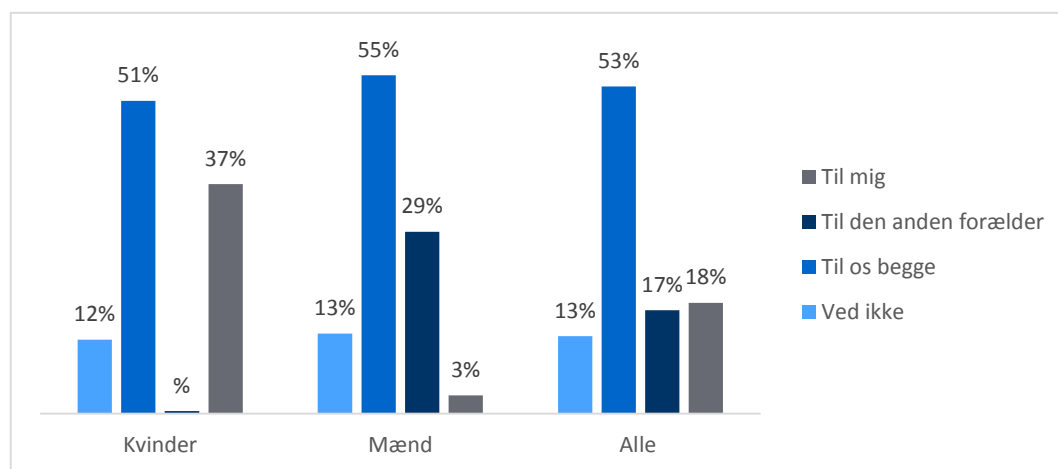

Når det gælder læge, tandlæge og sundhedspleje, svarer flertallet af forældrene, at de foretrækker, at informationen sendes til begge forældre. Dog svarer cirka 40 procent af mødre, at de foretrækker, at det kun er dem, der modtager informationen fra læge, tandlæge og sundhedsplejerske, og kun cirka 1 procent af mødre foretrækker, at det er fædre, der får informationen. Omkring en tredjedel af mændene svarer, at de foretrækker, at det er mødre, der får informationen.

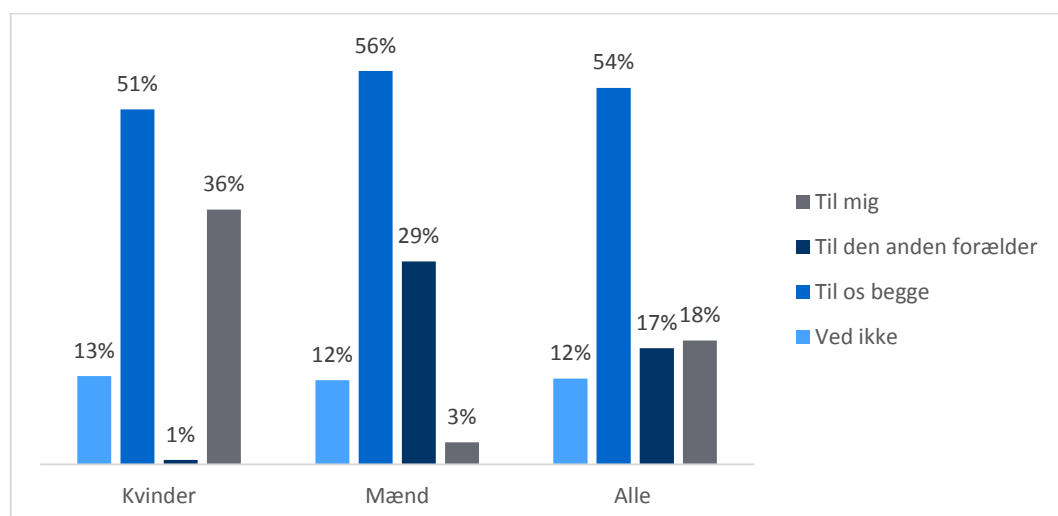
SÅDAN FORETRÆKKER FORÆLDRE INFORMATION TILSENDT OM PASNINGSTILBUD

” For hver af nedenstående informationer vedrørende dine børn bedes du svare på, om du foretrækker, at denne type information sendes til dig eller til den anden forælder:

Information om pasningstilbud

Information i forbindelse med indskrivning til pasningstilbud (vuggestue, dagpleje og børnehave)

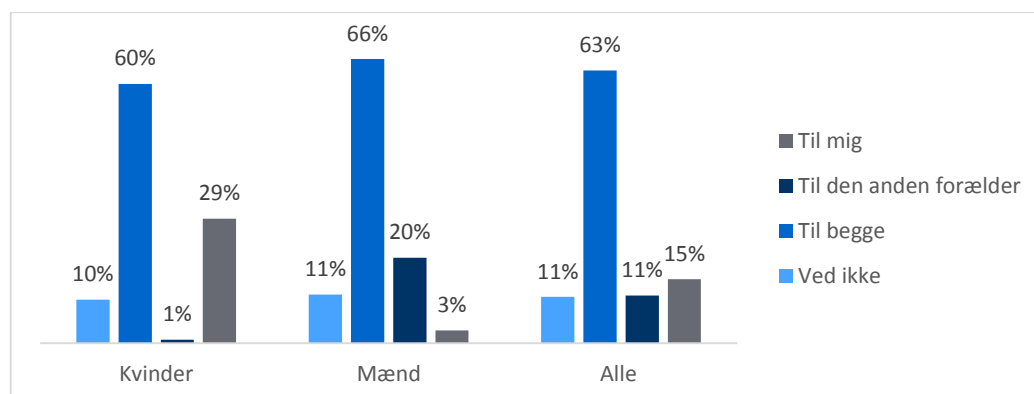

I forhold til information om pasningstilbud, herunder information i forbindelse med indskrivning, ønsker flertallet af forældrene, at begge forældre modtager denne information. Som i tilfældet med sundhed, foretrækker lidt over en tredjedel af mødre kun selv at modtage informationen, mens knap en tredjedel af fædre foretrækker, at det kun er mødre, som får informationen, når det vedrører pasningstilbud.

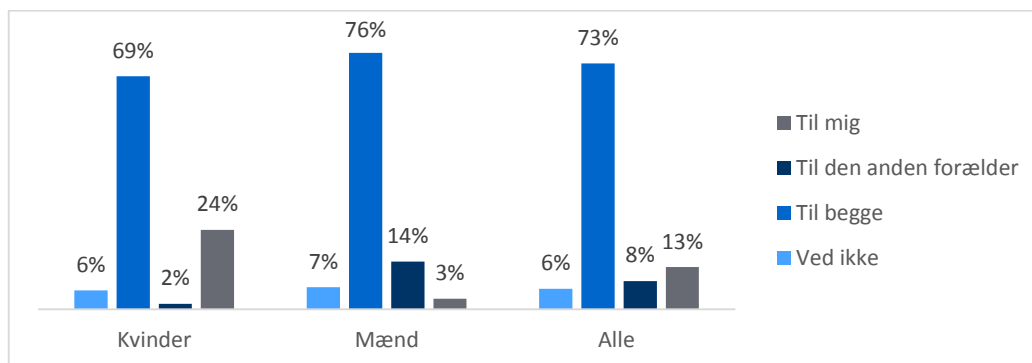
SÅDAN FORETRÆKKER FORÆLDRE INFORMATION TILSENDT FRA SKOLE

” For hver af nedenstående informationer vedrørende dine børn bedes du svare på, om du foretrækker, at denne type information sendes til dig eller til den anden forælder:

Information i forbindelse med indskrivning til skole

Information fra skolen vedrørende barnets trivsel, faglige standpunkt, adfærd mv.

Iagttagelse af besvarelserne om, information i forbindelse med indskrivning til skole og barnets trivsel, faglige standpunkt, adfærd mv., er der flere forældre, der foretrækker, at informationen når begge forældre, end tilfældet er, når spørgsmålene omhandler information om pasningstilbud og barnets sundhed. Således ser 63 procent af de adspurgte helst, at begge forældre får information om indskrivning til skole, mens 73 procent foretrækker, at informationen om barnets trivsel, faglige standpunkt adfærd mv. kommunikeres til begge forældre. Under en tredjedel af kvinderne foretrækker, at information om skole alene går til dem, mens kun en femtedel af mændene foretrækker, at information om indskrivning kun sendes til mødrene. 14 procent af mændene mener, at information om trivsel, faglige standpunkt, adfærd mv. kun bør sendes til mødrene.

3.2 UNDERSØGELSE AF KOMMUNERNES PRAKSIS

Som den vigtigste myndighed og serviceleverandør til børnefamilierne er kommunerne i en lang række sammenhænge i kontakt med forældre om deres børns forhold. Kommunerne informerer i dag via den digitale postkasse om forhold vedrørende skoleindskrivning, pladsanvisning, tandpleje, afgørelse om økonomisk friplads til institutioner m.m.

Overgangen til digital selvbetjening og digital post aktualiserer udfordringerne med lige adgang til information for begge forældre, fordi kommunerne ikke længere blot kan sende breve i barnets navn, eftersom børn ikke har en e-Boks.

Institut for Menneskerettigheder har i perioden marts til april 2015 rettet skriftlig henvendelse til samtlige af landets 98 kommuner og bedt dem besvare en række spørgsmål vedrørende områderne: Dagtilbud, skole, sundhedspleje og tandpleje (se bilag 1). Formålet har været at få indsigt i kommunernes praksis i forhold til information til børnefamilier. Ud af de 98 henvendelser har instituttet modtaget skriftlige besvarelser fra 65 kommuner, hvilket svarer til 2/3 af kommunerne. Nogle få kommuner har kun besvaret dele af spørgeskemaerne, hvis det ikke har været muligt at indhente yderligere svar fra de ansvarlige for området. Eftersom besvarelserne ikke repræsenterer alle landets kommuner, er det ikke muligt at drage konklusioner for samtlige af disse. Derimod er det muligt at lave en beskrivelse af den eksisterende praksis inden for dagtilbudsområdet, skoleområdet, sundhedsplejen og tandplejen blandt de 65 kommuner, som har meldt tilbage på henvendelsen, om end praksis varierer meget. Kommunerne er blevet bedt om at redegøre for deres praksis i forbindelse med udsendelse af skrivelser til forældre med fælles forældremyndighed, uanset om de er samboende eller ej.

Generelt oplever kommunerne problemer med de digitale løsninger, særligt på dagtilbudsområdet. De digitale løsninger understøtter ikke ambitionen og ønsket om at kunne sende post til begge forældre, og der er et udtalt ønske om at kunne oprette begge forældre som sagspersoner for et barn i systemerne. Systemerne kan dog oftest kun håndtere én sagsperson pr. barn, og det er således ikke muligt for begge forældre at stå registreret som sagspersoner, så begge modtager den digitale post. I nogle systemer kan forældrene selv indtaste e-mailadresser og på denne måde sikre sig, at de begge får digital post. Det lader dog ikke til at være noget, der bliver brugt i et særligt stort omfang. Hvorvidt det skyldes, at forældrene ikke kender til denne mulighed eller ikke ønsker at gøre brug af den, kan ikke der ikke siges noget om på baggrund af besvarelserne.

Mange kommuner oplyser, at manglende oplysninger om forældremyndighed og folkeregisteradresse er et reelt problem. Oftest har kommunerne kun adgang til oplysninger om bopælsforælders adresse. Ifølge kommunernes besvarelser, er det i praksis svært at sende post til den fraflyttede forælder ved skilsmisse, da de nyeste oplysninger om forældremyndighed for ikke-samboende forældre ikke er en integreret del af fagsystemerne, og derfor skal folkeregisterændringer registreres manuelt.

Der kan således være ressourcemæssige udfordringer i forhold til at sende information til begge forældre, som forholdene er nu.

Dagtilbudsområdet

Praksis i langt de fleste kommuner er at sende post til den forælder, der har stået for opskrivningen af barnet til dagtilbuddet (kommunerne definerer dette på forskellig vis, henholdsvis som ansøger, opskriver og sagsperson). Lidt over 1/3 af kommunerne anvender denne praksis. Mange vurderer, at moren i langt størstedelen af tilfældene er den forælder, der skriver barnet op. Under 1/3 af kommunerne angiver, at de henvender sig til begge forældre vedrørende indskrivning til dagtilbud. Hvis forældrene bor sammen, er der to måder, kommunerne håndterer kommunikationen på: Enten skriver de udelukkende til moren, eller hvis der er angivet en mailadresse på hver enkelt forælder, så til begge. Som hovedregel skal forældrene aktivt have oplyst begge deres mailadresser, og det fremgår ikke af besvarelserne, hvorvidt de er blevet gjort opmærksomme på dette. Det nævnes blot, at det er muligt for begge forældre at modtage informationen, såfremt de har oplyst deres e-mailadresse. Hvis forældrene ikke bor sammen, men har fælles forældremyndighed, er det gængs praksis at sende til bopælsforælderen. I praksis kan det betyde, at den fraflyttede part ikke modtager informationen.

I forbindelse med ansøgning om friplads til institutionsplads er det i langt de fleste tilfælde (knap 2/3 af de 65 kommuner, der har svaret) kun én person (kommunerne definerer dette på forskellig vis, henholdsvis som ansøger, opskriver og sagsperson), som modtager informationen. De fleste kommuner vurderer, at det er moren, der er modtager af denne information vedrørende friplads. 1/3 sender afgørelsen til begge forældre, hvis disse er samboende. Visse kommuner stiler afgørelser udelukkende til moren (10 kommuner). Og endelig ved ikke-samboende forældre sendes afgørelse om friplads til bopælsforælderen, da det ofte er denne person, der bliver opkrævet forældrebetaling og dermed kan søge om friplads.

Skoleområdet

Langt størstedelen af kommunerne svarer, at de sender information vedrørende indskrivning til skole og orienteringsbrev til begge forældre. Nogle kommuner sender dog kun til begge, hvis de er samboende. Hvis forældrene ikke er samboende, sender de fleste kommuner kun information til bopælsforælderen. Når børnene er startet i skole, går kommunikationen til forældrene gennem skolen, og her er det noget nemmere at kommunikere til begge forældre, da der gøres brug af forældreintra-systemer, som begge forældre har adgang til. Der er dog fortsat kommuner (syv), som udelukkende stiler indskrivnings- og orienteringsbrevene til moren.

Sundhedspleje

Hvordan sundhedsplejen udsender information er meget forskelligt afhængigt af, om det drejer sig om spædbørn eller skolebørn. For de mindste går kontakten til moren efter fødselsanmeldelse, da kommunerne indhenter oplysninger fra fødestederne, og her er børnene knyttet op på morens CPR-nummer. For skolebørns vedkommende går kontakten via forældreintra, som begge forældre har adgang til. Hvad angår skolebørn svarer langt størstedelen af kommunerne, at de sender information til begge forældre. En mindre del (12 kommuner) angiver, at de kun sender til moren.

Tandpleje

Der sendes lige så ofte information udelukkende til moren (nogle systemer vælger automatisk moren, hvis forældrene bor sammen) som til begge forældre (16 kommuner). Hvis forældrene ikke bor sammen, er det i langt overvejende grad praksis kun at sende information til bopælsforælderen. Praksis varierer dog fra kommune til kommune.

Sammenfatning

Der er uden tvivl størst udfordringer forbundet med at kommunikere til begge forældre, når det drejer sig om dagtilbudsområdet. Dette bliver også bekræftet af sagerne ved Ligebehandlingsnævnet. Generelt kommunikerer kommunerne meget sjældent til begge forældre.

Kommunerne forklarer, at udfordringerne i langt de fleste tilfælde skyldes, at it-systemerne ikke er gearret til at have koblet to personer på en sag. Mange kommuner vurderer, at det oftest er moren, der skriver barnet op til et pasningstilbud, og eftersom kommunernes praksis oftest er at sende til den, der skriver op, så modtager faren sjældnere denne information.

Det er aldrig pr. automatik faren alene, der får information tilsendt. Heller ikke hvis faren er den eneste forældremyndighedsindehaver, fordi den information skal oprettes manuelt i systemerne. Det er til gengæld ofte, at det pr. automatik

er moren alene, der modtager information, når forældrene bor sammen, og særligt når forældrene ikke bor sammen.

En anden stor barriere for en ligeværdig kommunikation til begge forældre er, at kommunerne i deres systemer ikke har adgang til oplysninger om forældremyndighed for ikke-samboende forældre. Det betyder, at kommunerne oftest kun har adgang til oplysninger om bopælsforælders adresse. Det er derfor alene bopælsforælderen, der modtager information, hvilket i praksis betyder, at den fraflyttede part reelt ikke modtager information. Bopælsforælderen er typisk moren, så det er som regel faren, der går glip af information.

Hvad angår skolebørn er det noget nemmere at kommunikere til begge forældre nemlig via forældreintra, som begge forældre har adgang til. Derudover sender de fleste kommuner orienteringsbrev og indskrivningsbrev til begge forældre. I 2014 udsendte KL et brev til samtlige kommuner, efter at Ligebehandlingsnævnet traf afgørelse i en sag, hvor Københavns Kommune udelukkende havde sendt indskrivnings- og orienteringsbrev til moren på trods af, at forældrene var samboende og havde fælles forældremyndighed. Ligebehandlingsnævnet afgjorde, at der var tale om ulovlig forskelsbehandling på grund af køn. KL gjorde i brevet opmærksom på Ligebehandlingsnævnets afgørelse og fastslog "(...) at kommunerne kan tage højde herfor i forbindelse med den kommende skoleindskrivning". KL's skrivelse kan formodes at have påvirket praksis i dag.

Skolesundhedsplejen kommunikerer også via forældreintra og er dermed i kontakt med begge forældre. Hvad angår sundhedsplejen på spæd- og småbørnsområdet kontaktes moren umiddelbart efter fødslen, og eftersom barnet er knyttet til morens CPR-nummer, så går kommunikationen på småbørnsområdet for det meste kun til moren.

Generelt på alle fire områder (dagtilbud, skole, sundhedspleje og tandpleje) bliver der kommunikeret meget forskelligt til forældrene. For samboende forældre er praksis meget varierende. Mange kommuner sender til begge forældre, hvis de er samboende. Nogle sender til gengæld kun til moren, hvis de bor sammen. For ikke-samboende forældre sender kommunerne langt overvejende til bopælsforælderen. Og endnu andre sender til begge, hvis forældrene ikke er samboende, såfremt de har de nødvendige oplysninger, hvilket mange kommuner fremhæver som en udfordring. Det er således svært at tegne et entydigt billede af kommunernes praksis, hvad angår kommunikation til forældre om deres børns forhold.

Generelt tegner der sig dog et billede af en systemlogik, som kun tillader én forælder at få den nødvendige information fra kommunen og som regel er dette pr. automatik moren. Forudsætningen for et ligeværdigt informations- og kommunikationsniveau er således ikke opfyldt. Der ligger en stor opgave i at indrette it-systemerne anderledes, så de bliver i stand til at håndtere to forældre på en gang.

Generelle servicemeddelelser, fx i forbindelse med opskrivning til skole, bør sendes til begge forældre. Som Ligebehandlingsnævnet har slået fast, er det ulovlig praksis kun at sende orienteringsbrev og indskrivningsbrev til moren i forbindelse med skoleindskrivning, og derfor er det påfaldende, at det fortsat er praksis i nogle kommuner at stile disse breve udelukkende til moren. Flere kommuner noterer i deres besvarelser, at de er opmærksomme på problematikken med at være i stand til at udsende brev til begge forældre og mange tilkendegiver i besvarelserne, at de fremadrettet vil ændre procedurerne.

3.3 LIGEBEHANDLINGSNÆVNETS AFGØRELSER

Ligebehandlingsnævnet, der er et uafhængigt nævn, som træffer afgørelse i sager om forskelsbehandling⁸, har afgjort en række sager, hvor en forælder har klaget over den måde, kommunen henvender sig til familien på vedrørende deres fælles børn.⁹ Afgørelserne er truffet på grundlag af loven om ligestilling mellem kvinder og mænd, som forbyder kønsdiskrimination bredt i samfundet, herunder i kommunale tjenesteydelser, sagsbehandling og kommunikation.¹⁰

Ligestillingslovens § 2 indeholder et forbud mod direkte og indirekte forskelsbehandling på grund af køn. Der er tale om direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation. Indirekte forskelsbehandling foreligger, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af det ene køn særligt ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål, og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Kommunerne har generelt pligt til at sikre ligebehandling af forældre i administration, sagsbehandling og kommunikation i forhold til ydelser og service på familieområdet, ligesom kommunerne også har pligt til at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd som led i denne aktivitet.

Som det fremgår af sagerne ved Ligebehandlingsnævnet, har den enkelte kommunes valg af digitale selvbetjeningsystemer og andre it-systemer stor betydning for de begrundelser, som de indklagede kommuner giver. Den enkelte kommune er her ofte afhængig af, hvordan en it- leverandør har indrettet sit produkt.

De kommunale løsninger er desuden påvirket af mange andre forhold. Kravene vedrørende digitalisering af den kommunale kommunikation har betydning, ligesom den familieretlige regulering i Forældreansvarsloven skal varetages. Kommunerne skal også overholde de forvaltningsretlige og andre krav til den kommunale sagsbehandling. Det ligger dog uden for denne analyses formål at foretage en beskrivelse af alle relevante regler.

Kommunen sendte fast breve om skoleindskrivning til mor

I 2014 klagede en far over, at kommunen stilede korrespondance om skoleindskrivning til barnets mor.

Kommunen oplyste, at den havde valgt at sende orienteringsbrevet og bekræftelse på indskrivning til moren, i de tilfælde hvor forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed. Det var muligt at sende to breve, men kommunen havde valgt kun at sende et. Det var derimod ikke muligt at sikre, at indskrivningsbrevet blev sendt til den forælder, som konkret havde foretaget opskrivningen. Kommunen oplyste samtidig, at begge forældre havde mulighed for at indskrive et barn og begge havde adgang til skoleintra, hvor de kunne tilgå de samme oplysninger om barnets skolegang.

Ligebehandlingsnævnet udtalte, at der var tale om direkte forskelsbehandling på grund af køn, når kommunen fast sendte orienteringsbrevet og indskrivningsbrevet til barnets mor, selv om forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed. Det forhold, at den valgte ordning var teknisk begrundet, ændrede ikke nævnets vurdering.¹¹

Kun mor modtog post om institutionsplads

I 2014 tog Ligebehandlingsnævnet stilling til en sag, hvor en far klagede over, at kommunen stilede korrespondance om institutionsplads til barnets mor og ikke til begge forældre, selvom de var gift og samlevende.

Kommunen henviste til, at kommunens fagsystem anvendte en "1. betaler" i relation til barnet, som er den person, der foretog opskrivningen af barnet i institution, typisk via digital selvbetjening. Den anden forælder kunne dog registres som "2. betaler", hvis de nødvendige oplysninger blev givet. Kommunens skriftlige henvendelser blev kun sendt til 1. betaleren, da det var

vanskeligt automatisk at sende en kopi til den anden forælder. Kommunen henviste derfor forældrene til at give hinanden adgang via deres respektive e-Bokse.

Ligebehandlingsnævnet fandt ikke, at denne praksis var i strid med ligestillingsloven, da forældrene selv kunne vælge, hvem der skulle opskrive barnet til institutionsplads og dermed registreres som 1. betaler og modtage information fra kommunen.¹²

Kun mor kunne melde barn ud af dagplejen

I en lignende sag fra 2014 kom Ligebehandlingsnævnet frem til samme afgørelse. En far havde klaget over, at kommunen forlangte, at det var moren, der skulle melde deres fælles barn ud af den kommunale dagpleje ved brug af hendes NemID. Forældrene er gift.

Kommunen henviste til, at for fremtiden ville begge forældre kunne ansøge. Den, der ansøger, får tildelt en konto, som efterfølgende kan bruges ved brug af ansøgerens NemID. Den anden forælder kan efter anmodning oprettes som medansøger og har "se-adgang" men ikke "handle-adgang". Denne tekniske begrænsning var foretaget af hensyn til ikke-samboende forældre, hvor den, der har bopælsretten, også skal have "handle-adgangen".

Ligebehandlingsnævnet fandt, at selvom ordningen gav problemer for den forælder, der kun har "se-adgang", var det ikke i strid med ligestillingsloven, fordi forældrene "sammen selv bestemmer", hvilken forælder der er registreret som ansøger, og hvilken der er registreret som medansøger.¹³

Far skriver barn op, men mor opfattes automatisk som den primære forælder

I en sag fra 2013 klagede en far over, at kommunen i forbindelse med pladsanvisning automatisk opfattede moren som den primære forælder. Faren boede på dette tidspunkt alene med sit barn og modtog fra 1. januar 2012 børne- og ungeydelsen som eneforsørger.

Kommunen henviste til, at barnets mor frem til 1. oktober 2012 stod opført som betaler, og derfor korresponderede kommunen med moren.

Kommunen oplyste, at den som udgangspunkt registrerede barnets mor som betaler af daginstitutionstakst for at sikre overensstemmelse mellem betaler af daginstitutionstakst og modtager af børne- og ungeydelsen. Eftersom barnets mor stod opført som betaler, var henvendelser fra kommunen tilgået moren. Hvis forældrene ønskede, at faren skulle stå opført som betaler i systemet, skulle de have meddelt dette til kommunen og så ville betalingsforpligtelsen blive overført til faren.

Ligebehandlingsnævnet fandt på denne baggrund, at den valgte praksis ikke krænker ligestillingsloven, og lagde til grund, at den pågældende praksis var begrundet i et sagligt, administrativt hensyn og at kommunen havde redegjort for at ville ændre praksis, hvis forældrene ønskede en anden ordning.¹⁴

Breve om vuggestue gik til mor

I en sag fra 2013 klagede en far over, at Børne- og ungdomsforvaltningen kun sendte breve om blandt andet pladsanvisning til vuggestue til den ene af forældrene, ofte moderen. Faren tog sig af de administrative ting, og moren så først en besked fra kommunen, da fristen for at acceptere en tilbudt plads var udløbet.

Kommunen henviste til, at kommunen anvendte et system med en registrering af en 1. betaler og en 2. betaler, hvor det er 1. betaleren, som kommunen kommunikerer med.

Som i de lignende sager fandt Ligebehandlingsnævnet, at opskrivningssystemet ikke er udtryk for kønsdiskrimination, fordi forældrene selv kan bestemme, hvem der skal angives som 1. betaler. Ligebehandlingsnævnet var dog samtidig ikke i tvivl om, at ordningen giver problemer for den forælder, der ikke modtager kommunens breve.¹⁵

Far kunne ikke tilmelde barn til klubtilbud

En far klagede i 2012 over, at han blev mødt med teksten "Det er som udgangspunkt mor, der skal registreres som søgende forældre", da han ville tilmelde sit barn til et kommunalt klubtilbud for unge.

Kommunen henviste til, at det som udgangspunkt var moren som fik udbetalt børne- og ungdomsydelsen og eventuelt børnetilskud og forhøjet børnebidrag. Kommunen krævede derfor, at den forælder, der betalte dagtilbudstaksten, var identisk med den forælder, der modtog børne- og ungdomsydelsen. Kommunen ville gerne gøre den pågældende formulering på hjemmesiden mindre stødende, men ville ikke ændre sin administration på området.

Ligebehandlingsnævnet fandt, at det var direkte forskelsbehandling, når kommunen stillede krav om, at det som udgangspunkt var moren til barnet, der ved brug af pladsanvisningssystemet skulle registreres som den søgende forælder. Ligebehandlingsnævnet tillagde ikke kommunens argument om, at modtageren af børne- og ungedydelsen også skulle være identisk med betaleren af dagtilbudstaksten særlig betydning.¹⁶

Lægeskift fulgte automatisk mor

I en sag fra 2010 klagede en far over, at kommunen krævede underskrift fra begge forældre i forbindelse med lægeskift for et barn. Barnet var automatisk fulgt med morens lægeskift tidligere på året.

Kommunen henviste til, at det fremgik af landsoverenskomsten for almindelig lægegering, at børn under 15 år følger forældrenes lægevalg. Hvis forældrene har valgt hver sin læge, følger børnene moren, medmindre andet aftales. Kommunen oplyste samtidig, at den havde besluttet, at der fremover kun ville kræves underskrift for én forælder ved lægeskift, og henviste til, at den nu i modsætning til tidligere, havde oplysninger om forældremyndighed hos stadig flere børn.

Ligebehandlingsnævnet fandt, at der ikke forelå indirekte forskelsbehandling, fordi kommunens praksis med at kræve underskrift fra begge forældre skyldtes administrative og tekniske hensyn og ikke køn.¹⁷

It-system kunne ikke håndtere to modtagere

I 2010 gik en far til Ligebehandlingsnævnet med en klage om, at kommunen kun sendte breve om blandt andet pladsanvisning til barnets mor. Forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed.

Kommunen henviste til, at den praksis, der blev klaget over, skyldtes indretningen af kommunens it-system, som ikke gav mulighed for, at kommunen kunne skrive til begge forældre.

Ligebehandlingsnævnet udtalte, at der ikke forelå indirekte forskelsbehandling, og henviste til at den pågældende praksis skyldtes administrative og tekniske hensyn og ikke køn.¹⁸

Kun mor fik breve om tandpleje og sundhedspleje

I en sag fra 2010 klagede en far over, at kommunen kun sendte breve med indkaldelse til fx tandpleje og sundhedspleje til barnets mor.

Kommunen henviste til, at Sundhedsplejen skriver til moren, da det ofte kun er hendes navn, Sundhedsplejen har oplysninger om fra fødselsafdeling/jordemoder. Socialforvaltningen ville derimod typisk stile breve til begge forældre, hvis de boede sammen.

Ligebehandlingsnævnet udtalte, at der ikke forelå indirekte forskelsbehandling og henviste til, at den pågældende praksis skyldtes administrative og tekniske hensyn og ikke køn.¹⁹

Far søgte klubtilbud, men mor blev ansøger

I 2009 klagede en far over kommunens behandling af hans ansøgning om friplads til en klub. Han underskrev ansøgningen, men på kommunens afgørelse om bevilling af friplads var moderen angivet som ansøger, og afgørelsen var stilet til hende. Forældrene boede sammen og havde fælles forældremyndighed.

Kommunen henviste til, at den anvendte institutionssystemet "KMD Institution", hvor der er en 1. betaler, der som hovedregel er barnets mor, mens faren står som 2. betaler. Begrundelsen for denne konstruktion var, at det er moren, som får udbetalt børne- og ungeydelsen, og hvis der manglede betaling for klubtilbuddet, skulle pengene trækkes fra børne- og ungeydelsen.

Ligebehandlingsnævnet fandt, at ordningen, hvor moren som hovedregel er registreret som 1. betaler i kommunens it-system ud fra en begrundelse om, at hun ifølge børnefamilieydelsesloven får udbetalt børne- og ungeydelsen, var i strid med ligestillingsloven.²⁰

Sammenfatning

Afgørelserne fra Ligebehandlingsnævnet viser, at der er afgørende forskel på, om en registrering – og deraf følgende korrespondance fra kommunen - er resultat af forældrenes eget valg eller kommunens valg.

Ligebehandlingsnævnet har i sine seneste afgørelser lagt sig fast på en praksis, som lægger afgørende vægt på, at forældrene har mulighed for selv at bestemme, hvem af forældrene der registrerer sig og dermed modtager breve fra kommunen. Det er således ikke i strid med ligestillingsloven, at en kommunes praksis er baseret på en ordning, hvor forældrene selv kan bestemme, hvem af dem der opskriver et barn til institutionsplads og dermed bliver registreret som 1. betaler og modtager korrespondance fra kommunen²¹. Eller tilsvarende hvor forældrene selv bestemmer, hvilken forælder der registrerer sig som ansøger, og hvilken forælder der registrerer sig som medansøger.²²

Afgørelserne fra nævnet viser tydeligt, at forældre ikke nødvendigvis er klar over, at når den ene foretager en udmelding, opskrivning, ansøgning mv., kan det betyde, at informationen herefter oftest kun går til den person, der har foretaget disse handlinger.

Ligebehandlingsnævnet anerkender, at disse ordninger kan volde vanskeligheder for den forælder, der ikke er "hovedperson" i kommunens system.

Hvis en kommune på forhånd stiller krav om, hvilken forælder, der i forbindelse med den digitale selvbetjening skal lade sig registrere som fx ansøger i pladsanvisningssystemet, foreligger der en overtrædelse af ligestillingsloven.²³

I en række afgørelser om pladsanvisning har kommuner henvist til, at området administreres i lyset af reglerne om børne- og ungeydelsen, som automatisk udbetales til barnets mor.²⁴ Kommunen ønsker sammenhæng mellem den, der modtager børne- og ungeydelsen, og den, der betaler daginstitutionstakst, fordi der via SKAT kan ske modregning i børne- og ungeydelsen i tilfælde af manglende betaling af institutionsplads. Derfor ønsker eller kræver kommunen, at moderen er 1. betaler. I afgørelsen fra 2012 accepterede Ligebehandlingsnævnet ikke, at kommunen stillede krav om, at det som udgangspunkt er moren, der skal registreres som søgende forælder.²⁵ I en afgørelse fra 2013 accepterer nævnet en lignende ordning, hvor moren som udgangspunkt fik brevene, med den forudsætning at ordningen skulle kunne ændres, hvis forældrene ønskede det.²⁶ Det skal i den forbindelse tilføjes, at Ligebehandlingsnævnet har afvist at behandle en klage som handler om det forhold, at ydelsen som udgangspunkt udbetales til barnets mor. Nævnet henviser til, at spørgsmålet falder uden for nævnets kompetence, fordi ydelsen er fastsat ved lov, og det tilkommer den danske lovgivningsmagt som enekompetent at fastsætte lovregler på området²⁷.

Den nylige afgørelse på skoleområdet fra 2014 tager stilling til et orienteringsbrev og en bekræftelse på skoleindskrivning, som kommunen vælger at sende til moren i tilfælde, hvor forældrene bor sammen og har fælles forældremyndighed. Det er i strid med ligestillingsloven.

4 KONKLUSION

Både Gallup-undersøgelsen og kommunernes 65 besvarelser tegner et tydeligt billede af, at der er stor forskel på, om det er mor eller far, der modtager information fra det offentlige vedrørende deres fælles børn. Det er i langt overvejende grad moren, som får informationen. Det bekræfter både Gallup-undersøgelsen og kommunernes besvarelser. Dette står i kontrast til forældrenes eget ønske, hvor 85 procent er enige eller overvejende enige i, at al information vedrørende deres børn bør sendes til begge forældre.

Sagerne ved Ligebehandlingsnævnet vidner om utilfredshed over en kommunal praksis, som ikke automatisk altid sikrer, at begge forældre får information vedrørende deres børn. De oplysninger, der fremgår af Ligebehandlingsnævnets afgørelser, viser, at de indklagede kommuner primært forklarer den manglende information med henvisning til den måde, kommunens it-systemer fungerer på. Kommunerne forklarer, at systemerne kun kan håndtere én sagsperson pr. barn, og at det dermed ikke er muligt for begge forældre at stå registreret som sagspersoner, og således automatisk modtage post om de tilbud og ydelser, der vedrører deres børn. Kommunerne henviser i deres svar også til, at tildeling af børne- og ungedydelsen (og andre ydelser) sker til barnets mor, og at denne ordning er styrende for indretningen af kommunernes administration af en række familierelaterede tilbud og ydelser, som hermed ligeledes går til moren.

Besvarelserne fra de 65 kommuner i rundspørgen er med til at belyse den meget varierende praksis, som i høj grad er bestemt af de digitale løsningers formåen og manglende data om forældremyndighed.

I nogle it-systemer kan forældrene selv indtaste e-mailadresser og på denne måde sikre sig, at begge modtager digital post fra kommunen. Ifølge kommunernes egne udsagn i rundspørgen lader det dog ikke til at være noget, der gør sig gældende i et særligt stort omfang. Det er bemærkelsesværdigt, at forældrene ikke bruger denne mulighed i højere grad, og besvarelserne fra kommunerne indikerer ikke, om forældrene er informeret om denne mulighed. Generelt oplyser kommunerne, at de oplever udfordringer med de digitale løsninger. Dette gør sig særligt gældende på dagtilbudsområdet. De digitale løsninger understøtter ofte ikke en ambition og et ønske om at kunne sende post til begge forældre. Ifølge kommunerne er der et udtalt ønske om at kunne

tilknytte begge forældre som sagspersoner til et barn og dermed sikre samme information til begge forældre.

Pasningstilbud

Gallup-undersøgelsen viser, at halvdelen af kvinderne (53 procent) mod 11 procent af mændene har modtaget information i forbindelse med indskrivning til vuggestue, dagpleje eller børnehave, og en tilsvarende tendens gælder generel information om pasningstilbud. Dette billede bekræftes af kommunerne, som angiver, at det i langt de fleste tilfælde er moren, som skriver barnet op til institutionsplads og ansøger om friplads. Hun er derfor også den forælder, der modtager informationen.

Skole

Når det gælder indskrivning til skole, viser Gallup-undersøgelsen en stor kønsforskel i forhold til hvilken forælder, der modtager information, idet 14 procent af mændene og 44 procent af kvinderne modtager denne. Kommunernes besvarelser står i kontrast til forældrenes besvarelser. Langt størstedelen af kommunerne svarer, at de sender information vedrørende indskrivning til skole og orienteringsbrev til begge forældre. Blot nogle få kommuner (syv) svarer, at de alene sender til moren. Dette kalder på en større indsats, så det sikres at praksis er i overensstemmelse med ligestillingsloven.

Når børnene er begyndt i skole, går kommunikationen til begge forældre gennem skolen via forældreintra-systemer. Dette stemmer overens med Gallup-undersøgelsen, som viser, at der kun er en lille kønsforskel, når det drejer sig om modtaget information til forældrene om trivsel, standpunkt, adfærd mv.

Ikke-samboende forældre

En anden udfordring for kommunerne er, at de i deres systemer ikke har adgang til oplysninger om forældremyndighed for ikke-samboende forældre. Dette medfører, at kommunerne oftest kun har adgang til oplysninger om bopælsforælders adresse. Ofte er det derfor kun bopælsforælderen, der modtager informationen, det vil sige, at den anden ikke modtager information. Dette kan være problematisk i de mange tilfælde, hvor skilte forældrepar ikke kommunikerer med hinanden. Bopælsforælderen er oftest moren, så det vil som regel være faren, der ikke får information.

Ligebehandlingsnævnets afgørelser

Afgørelser fra Ligebehandlingsnævnet viser, at det er ulovlig forskelsbehandling på grund af køn, hvis kommunerne fast sender orienteringsbrevet og indskrivningsbrevet til barnets mor, selv om forældre bor sammen og har fælles forældremyndighed. Derudover er der tale om ulovlig forskelsbehandling, hvis

myndighederne stiller krav om, hvilken forælder der kan søge og registreres i forbindelse med ansøgning om kommunale tilbud.

Det er derimod ikke ulovlig forskelsbehandling, hvis myndighederne alene kommunikerer med den ene forælder, fordi forældrene har benyttet en selvbetjeningsløsning, hvor det er op til forældrene selv at beslutte, hvem der lader sig registrere i systemet. Nævnet anerkender dog, at denne praksis kan være uhensigtsmæssigt for den forælder, som ikke figurerer som hovedperson i systemerne.

Sagerne tyder på, at forældrene ikke er klar over, at registreringen af den ene forælder samtidig betyder, at den anden forælder fremover ikke modtager den relevante information. Det forudsættes, at forældrene kender dette system godt nok til at vide, hvilke konsekvenser en given registrering har i systemet. En sådan praksis kræver, at de relevante hjemmesider for digital selvbetjening giver fyldestgørende information og vejledning, så forældrene kender konsekvenserne af deres valg, når de foretager en opskrivning eller ansøger om en plads.

Det er i dag ikke udgangspunktet, at begge forældre automatisk får den samme information vedrørende deres børn. Frem for at have systemer, som er gearet til at håndtere at udsende information til to forældre, er systemerne ofte indrettet sådan, at der kun kan være én modtager. Og denne modtager er ifølge kommunernes besvarelser typisk moren.

Hvis man ønsker at motivere flere fædre til at påtage sig en aktiv forælderrolle, bør det konsekvent signaleres i al offentlig administration, kommunikation mv., at begge forældre betragtes som ligestillede i forhold til barnet. En måde at gøre dette på er at sikre, at information i videst muligt omfang sendes til begge forældre. Derfor er det at sikre en kønsneutral kommunikation til forældre et spørgsmål om at gennemgå den administrative praksis i kommunerne og de tilknyttede it-systemer.

4.1 ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme ligestillingen og menneskerettighederne – at:

- KL's fælleskommunale digitaliseringsstrategi for 2016-2020 indeholder et mål om, at digitale selvbetjeningsløsninger som udgangspunkt kan kommunikere med begge forældre.
- KL udarbejder retningslinjer, der sikrer en ensartet og lovlig praksis, når kommunerne sender information om børns forhold til forældre.
- At der nedsættes en arbejdsgruppe under Finansministeriet bestående af relevante aktører som eksempelvis Digitaliseringsstyrelsen, KL, CPR-kontoret, SKAT og Ligestillingsministeriet for at sikre lige information til forældre om deres børn.
- At alle breve vedrørende børn, som en kommune sender uden forudgående henvendelse fra en forælder, bliver stilet til begge forældre.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler – for at undgå **krænkelser** af Ligestillingsloven – at:

- Alle forældre med forældremyndighed uanset køn kan oprette sig som hovedperson i de digitale selvbetjeningsløsninger.
- Kommunerne fast udsender indskrivnings- og orienteringsbrevet i forbindelse med skoleindskrivning til begge forældre, jf. Ligebehandlingsnævnets afgørelse fra 2014.

BILAG

FORESPØRGSEL VEDR. KOMMUNALE SKRIVELSER TIL FORÆLDRE

Institut for Menneskerettigheder sender med dette brev en forespørgsel vedrørende kommunale skrivelser til forældre med fælles forældremyndighed uanset om de er samboende eller ej.

Som den vigtigste serviceleverandør til børnefamilier er kommunerne i en lang række sammenhænge i kontakt med forældre om deres barns forhold. Dette gælder eksempelvis opskrivning til daginstitutioner, skole, sundhedspleje, tandpleje mm.

FORESPØRGSEL

Institut for Menneskerettigheder ønsker, at belyse samtlige kommuners praksis, hvad angår information fra kommunen og eventuelle ligestillingsmæssige udfordringer forbundet hermed.

Institut for Menneskerettigheder beder derfor om svar på nedenstående spørgsmål og meget gerne inden den 7/4- 2015.

- 1) Vedrørende information i forbindelse med indskrivning til pasningstilbud (vuggestue, dagpleje, børnehave)
 - a. Hvem af forældrene modtager information i forbindelse med indskrivning til pasningstilbud?
Faderen__ Moderen__ Begge__
 - b. Sendes information i forbindelse med indskrivning til pasningstilbud alene til den forælder, der skriver barnet op?
Ja__ Nej__
 - c. Gøres der brug af KMDs selvbetjeningsløsning i forbindelse med indskrivning til pasningstilbud?
Ja__ Nej__
 - d. Hvem af forældrene modtager information vedrørende afgørelse om friplads?
Faderen__ Moderen__ Begge__

- 2) Vedrørende information i forbindelse med indskrivning til skole
- a) Hvem af forældrene modtager information i forbindelse med indskrivning til skole?
Faderen__ Moderen__ Begge__
 - b) Sendes information i forbindelse med indskrivning til skole alene til den forælder, der skriver barnet op?
Ja__ Nej__
 - c) Hvem af forældrene modtager orienteringsbrevet og indskrivningsbrevet?
Faderen__ Moderen__ Begge__
- 3) Vedrørende information fra den kommunale sundhedspleje
- a. Hvem af forældrene modtager information fra den kommunale sundhedspleje?
Faderen__ Moderen__ Begge__
- 4) Vedrørende information fra den kommunale tandpleje
- a. Hvem af forældrene modtager information fra den kommunale tandpleje?
Faderen__ Moderen__ Begge__
- 5) Generelt vedrørende kommunale skrivelser
- a. Er der fra politisk side truffet beslutning om, at sikre en kønsneutral praksis i forbindelse med udsendelse af kommunale skrivelser til forældre med fælles forældremyndighed?
Ja__ Nej__ Ved ikke__
 - b. Hvori ligger de største barrierer og udfordringer i forhold til at sikre en lige adgang til information for begge forældre?
 - c. Påtænker I at iværksætte særlige tiltag vedrørende kommunale skrivelser til forældre?
Ja__ (Hvis ja, hvilke?) Nej__ Ved ikke__

SLUTNOTER

- ¹ NYT fra Danmarks Statistik. 17. marts 2015. Nr. 129.
- ² [Delebørn i tal – SFI. 2012](#)
- ³ Institut for Menneskerettigheder (2012): *Screening af forskelle mellem kvinder og mænds mulighed for ligestilling i forælderrollen med særligt fokus på mænd* (ikke publiceret)
- ⁴ Sagsnummer 2014 - 11006
<http://www.ft.dk/samling/20141/almdel/sou/bilag/83/1485190/index.htm>
- ⁵ Ligestilling i forbindelse med digital post. Administrativ Information. KL. 12. december 2014
http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_70771/cf_202/Ligestilling_i_forbindelse_med_digital_post.PDF
- ⁶ Redegørelse / Perspektiv- og handlingsplan 2015, Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, februar 2015.
<http://sm.dk/publikationer/redegorelse-perspektiv-og-handlingsplan-2015>
- ⁷ E-mail til IMR fra Københavns Kommune, Børne og Ungdomsforvaltningen, Digitalisering og IT, modtaget 19. februar 2015.
- ⁸ <http://ast.dk/naevn/ligebehandlingsnaevnet/om-ligebehandlingsnaevnet>
- ⁹ En søgning på køn og kommune viser 25 resultater, hvoraf 10 handler om en forælders (fars) klage over kommunens kommunikation med familien i sager vedrørende børn.
<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/default.aspx>
- ¹⁰ Bekendtgørelse nr. 1678 af 19/12/2013 af lov om ligestilling af kvinder og mænd
- ¹¹ Afgørelse 150/2014
- ¹² Afgørelse 150/2014
- ¹³ Afgørelse 28/2014
- ¹⁴ Afgørelse 88/2013
- ¹⁵ Afgørelse 27/2013
- ¹⁶ Afgørelse 300/2012
- ¹⁷ Afgørelse 98/2010
- ¹⁸ Afgørelse 30/2010
- ¹⁹ Afgørelse 30/2010
- ²⁰ Afgørelse 50/2009
- ²¹ Afgørelse 150/2014
- ²² Afgørelse 28/2014
- ²³ Afgørelse 300/2012
- ²⁴ Afgørelse 50/2009, 300/2012, 88/2013
- ²⁵ Afgørelse 300/2012
- ²⁶ Afgørelse 88/2013
- ²⁷ Afgørelse 127/2013 og 166/2014

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

